

1 PAPERS

de Persona i Democràcia

Joaquim Xicoy: textos escollits

Persona + Democràcia

J o a q u i m X i c o y

1 PAPERS

de Persona i Democràcia

Joaquim Xicoy: textos escollits

Joaquim Xicoy i Bassegoda

Apunt biogràfic

Va néixer a Barcelona el 15 de setembre de 1925.

Va estudiar en el col·legi dels jesuïtes del carrer de Casp de Barcelona. Llicenciat en Dret per la Universitat de Barcelona, es va especialitzar en assessoria empresarial. Va ser membre de la Junta de Govern del Col·legi d'Advocats de Barcelona (1954-1958) i també membre d'Òmnium Cultural i de la Fundació Congrés de Cultura Catalana.

Va pertànyer a Esquerra Demòcrata Cristiana (1956-1974) i va participar en el procés d'integració en Unió Democràtica de Catalunya (UDC), de la qual va ser militant des de 1975; i en la qual va ostentar els càrrecs de vice-president del 'Consell Nacional' (1979-1980) i president del Comitè de Govern (1981-1982).

Va ser membre de la 'Junta de Seguretat de Catalunya' (1980-1982) i diputat per la circumscripció de Barcelona en el Congrés dels Diputats (1982-1986).

El 1986 va ser nomenat 'conseller de Justícia' del Govern de la Generalitat de Catalunya, càrrec que va ocupar fins a les eleccions de 1988, després de les quals va ser triat president del Parlament de Catalunya en la III legislatura (1988-1992) i reelegit en el càrrec fins a 1995.

L'any 2000 va rebre la 'Medalla d'Or' del Parlament de Catalunya. Va ser president de l'Associació d'Antics Diputats al Parlament de Catalunya' des de gener de 2003 fins al moment de la seva mort, el 16 de novembre de 2006.

Va publicar, entre d'altres, els assajos "*Balmes i la Constitució*" i "*Un nou concepte de la guerra, un pas vers la pau*". Va col·laborar a El Ciervo, El Correu Català, l'Avui i La Vanguardia.

La personalitat i la trajectòria de Joaquim Xicoy, polític, advocat, cristià compromès i humanista català han estat assumides per PERSONA i DEMOCRÀCIA com a referent de voluntat de servei a la societat i al país i com a exemple d'integritat, recerca del bé comú i impuls de diàleg i entesa.

Les seves dimensions personal, professional, política i institucional suposen per a la nostra entitat i per a Catalunya un motiu d'orgull i una exigència constant de determinació, perseverància, austeritat, bona voluntat i disposició per a la comprensió i la generositat entre les persones.

Índex

Presentació de Jordi Sales i Coderch	7
Introducció de Joan Lluís Perez Francesch.....	9
Drets humans i Solidaritat.....	13
El dret i la preservació de la pau	23
Visita del Príncep d'Asturies i de Girona	27
Commemoració de quinze anys d'autogovern	31
Reforma del dret penal en matèria d'avortament	37
Pregó de Setmana Santa: Invitació al Silenci	47
Defensa d'una generació	55

Presentació

La col·lecció *Papers de Persona i Democràcia* és una de les eines amb les que Persona i Democràcia – Joaquim Xicoy vol complir el seu desig d'esdevenir un espai de diàleg, anàlisi i reflexió, destinat a formular propostes que millorin la qualitat del sistema democràtic. Ens mouen dos grans impulsos. L'un és fomentar la reflexió i l'anàlisi a l'entorn del model social de Catalunya i de les grans qüestions que afecten el nostre país. L'altre impuls és estimular la participació responsable de persones i entitats en el debat públic. Volem reflexionar *sobre* la vida democràtica al nostre país i volem fomentar vocacions polítiques ben precises *en* el bon govern del nostre país. Massa sovint les doctrines es mantenen segures fugint de la realitat, massa sovint, també, els pragmatismes esdevenen eficaços a costa de no respectar res superior que orienti les accions. No és fàcil que la nostra realitat estigui sempre ben regida i ben orientada, no és fàcil saber aplicar d'una manera adequada principis i normes a la realitat concreta. Davant de les dificultats i els cansaments possibles és molt bona cosa servir-se com a exemples de figures que les van saber vèncer i que no van defallir, és la lògica de la vella dita *de facto ad posse valet illatio*, si s'ha fet és que és pot fer. Nosaltres ens inspirem en la figura de Joaquim Xicoy i Bassegoda (1925- 2006), diputat a Madrid, conseller de Justícia i President del Parlament de Catalunya. El Bisbe Joan Carrera en ocasió de la mort de Xicoy va destacar les seves conviccions democràtiques i la seva fidelitat al país, el seu realisme i la seva autoritat moral. [Catalunya Cristiana 30-XI-06 p.39].

Les nostres activitats estan obertes i esperen ser útils a totes les ciutadanes i ciutadans del nostre país, sobretot perquè partim del convenciment ferm que tots els ciutadans són polítics en la mateixa mesura que totes les persones són intel·lectuals. L'aclariment mitjançant la intel·ligència i la participació en el govern de la comunitat són sempre vocacions universals quan les coses estan ben posades. Aquesta dimensió personalitzadora universal la volem glossar i desplegar confiant d'una manera habitual en l'encert dels nostres polítics en el sentit més professional del terme. És bona cosa que els nostres polítics, tots són nostres , encertin, i

nosaltres els volem ajudar, en la mesura de les nostres forces, a que la freqüència d'aquests encerts sigui el més amplia i el més constant possible. La maledicència, el parlar malament de les persones pot ser a estones una ocupació ben distreta fins i tot enginyosa i sempre més o menys justa, com una constant, però, és corrosiva, desfà l'ànima de les persones i dels pobles. Quan ens acostumem a parlar massa malament d'alguns estaments, els polítics, els mestres, els professors universitaris, els jutges, els metges, els periodistes, alguna dimensió de la nostra responsabilitat ciutadana envers la legalitat, la veritat, la justícia, la salut, la informació es desfà cap el ressentiment, la irresponsabilitat, el nihilisme. No s'hi val a badar: un mal clima social no ens ajudarà gens en les hores difícils que ens esperen. En un conferència de 1998 tota ella molt interessant titulada *Defensa d'una generació* Joaquim Xicoy parla de la *Esperança en la intel·ligència humana que pot anar trobant camins per superar les continues i inevitables contradiccions, conflictes i problemes que nosaltres mateixos anem generant*. Aquesta és l'actitud de fons que la lliçó de Joaquim Xicoy pot donar-nos ara. Amb ella ens revestirem per tal de batallar dia a dia en l'establiment d'un clima de confiança en nosaltres mateixos com a poble capaç d'un bon autogovern.

La col·lecció *Papers de Persona i Democràcia* té un triple objectiu en la seva atenció: la reflexió actual, les fonts dels nostres ideals, l'anàlisi de la nostra realitat. Les societats avançades de ciutadania universal tenen actualment molts problemes. És bona cosa tenir sensibilitat i lucidesa per sentir i pensar totes i cadascuna de les dificultats en que ens trobem. Convé, també, però, adonar-se'n que moltes de les dificultats actuals es presenten com a derivades de la resolució de problemes anteriors en una línia acumulativa d'esforços envers el benestar i la justícia. A *Defensa d'una generació*, la dels nascuts entre 1925 i 1935, Joaquim Xicoy expressa així aquest postulat d'exigència esperançada de continuïtat: "*Em resulta inconcebible – diu- que la tasca de reflexió sobre la realitat del món o de l'home siguin un fil discontinu, com si tot s'hagués d'inventar de nou a cada generació*".

Persona i Democràcia és un esforç realista en favor d'uns ideals heretats de transformació constant de la realitat des de el que s'ha reconegut com a superior, com a guia i com orientació.

Jordi Sales i Coderch
President de *Persona i Democràcia* – Joaquim Xicoy

Introducció

Teniu a les mans el primer número de la col·lecció *Papers de Persona i Democràcia*, que tinc l'honor i el goig de dirigir. En les següents pàgines es recullen una sèrie d'escrius d'en Joaquim Xicoy, que donen una visió global del seu pensament humanista i nacionalista. Un pensament que enllaça i dona sentit a l'entitat "Persona i Democràcia-Joaquim Xicoy". Aquesta plataforma de reflexió i d'acció cívica neix en un moment molt oportú per tal de propiciar el debat polític a casa nostra, a partir dels paràmetres del personalisme comunitari i de l'humanisme d'una banda, i de la democràcia de l'altra. En efecte, la crisi dels partits polítics com a canalitzadors privilegiats de la reflexió i de l'acció política a casa nostra ha anat acompanyada del sorgiment de fòrums que expressen el neguit d'una regeneració de la manera de fer dels partits i de la mateixa activitat política.

"Persona i Democràcia-Joaquim Xicoy" mitjançant aquests *Papers* vol aportar el seu gra de sorra per tal que retorni la credibilitat de la política, en aquest moment de crisi de valors i de crisi de país. L'època actual, dominada pel materialisme, el consumisme, i la massificació desvalora la política, i l'ha apartada del seu sentit originari, subordinant-la a l'economia i als interessos sectaris, personals o de partit, fins al punt que alguns consideren normal la formació de governs com aliança de perdedors.

"Política i Democràcia-Joaquim Xicoy", tot emulant i inspirant-se en la figura senyera d'en Joaquim Xicoy, es planteja la necessitat de dignificar la política i de valorar-la més positivament, tot estimulant el sentit crític. Com es pot observar en els textos que configuren el present volum, sense perdre de vista la necessitat de resoldre problemes de la vida real, la política hauria de ser menys deutora d'interessos només immediats, hauria de ser més profunda, més transparent, amb més diàleg, guiada sense complexos per les conviccions dels seus actors, més propera a les persones i més respectuosa amb la ciutadania.

Avui és un fet que la política no "enganxa" a molta gent, entre altres raons perquè no hi ha un testimoni coherent amb un ideal. Al contrari,

ens hem instal·lat en el pragmatisme, o sigui, en una manera de fer per anar tirant i solucionar els problemes immediats. I com es diu vulgarment l'immediat no ens deixa fer l'important. Així, caldria tenir més present que la política és deutora de la concepció que es tingui sobre l'ésser humà, de les relacions interpersonals i entre els grups socials, i el grau d'acceptació del poder establert. És a dir, no es pot fer política sense tenir un sentit de la vida.

Per això els objectius de "Persona i Democràcia-Joaquim Xicoy" contemplen no tan sols la necessitat de restablir la credibilitat de la política sinó treballar per tal d'augmentar la participació política i social, la formació de líders i la reflexió sobre els valors. El record de la figura d'en Joaquim Xicoy ens permet destacar la reflexió entorn de principis i valors des dels quals construir Catalunya com a país, i no oblidar elements característics del discurs democratacristià a casa nostra, com ara la dignitat de la persona humana, l'humanisme cristià, el sentiment col·lectiu de pertinença a la nació catalana, el respecte a les arrels culturals i nacionals de Catalunya, una profunda preocupació per la democràcia –més enllà d'una forma de govern entesa també com una forma de viure -, la justícia social, l'economia de mercat o el reconeixement de l'empenta de la societat civil enfront els excessos estatistes.

Vull agrair al consell directiu i en especial al Sr. Andreu Cruañas, director de "Persona i Democràcia-Joaquim Xicoy", la deferència que han tingut amb mi, en encomanar-me la direcció d'aquesta col·lecció de quaderns, que a l'estil dels "working papers", pretén canalitzar la reflexió i el pensament polític i social. El primer número dedicat a la persona i obra de l'enyora't Joaquim Xicoy i Bassegoda, ens permet descobrir el valor de la seva paraula i del seu testimoni. Els diferents textos que es reproduïen, com podreu observar si continueu llegint aquest llibret fan referència als drets humans i la solidaritat, al dret i la preservació de la pau, a la presència de Catalunya dins l'Estat espanyol, a l'autonomia política de la nació catalana, a la defensa del dret a la vida des de concepcions cristianes, a la cultura del silenci, i al paper de la gent gran a la nostra societat.

Durant molts anys, quan jo vivia a Barcelona vaig ser veí d'en Joaquim Xicoy. Es a dir que érem el que en podríem dir "de la gent del barri". També, per què no dir-ho varem compartir acció política. Amb la seva família he coincidit en escoles, estudis, sopars-col·loquis i a l'entitat que

ara l'homenatja. Aquestes modestes línies d'introducció voldrien ésser –també per part meva– un homenatge sentit, a ell i a tota una generació de polítics, que malauradament ens van deixant a causa de l'inexorable pas del temps, però sense els quals la Catalunya d'avui probablement no seria la mateixa. Que les paraules que integren el present *Quadern* ens facin pensar i viure, o repensar i reviure, principis i valors humanístics, personalistes i comunitaris, imprescindibles per tal de donar-nos força en la tasca sempre inacabada de construir Catalunya.

Joan Lluís Pérez Francesch
Director Col.lecció "Papers Persona i Democràcia-Joaquim Xicoy"

Drets humans i solidaritat

*Aula Magna de la Universitat de Barcelona,
10 de desembre de 1988.*

La data del 10 de desembre de 1948 és una data que mereix ser recordada. M'atreveria a assegurar que l'aprovació de la Declaració universal dels drets humans per l'ONU és un dels esdeveniments més cabdals del segle XX, ja a les seves acaballes.

Cal situar-nos en els temps immediatament anteriors a la Declaració. Eren els temps subsegüents a la segona conflagració mundial. La humanitat sencera estava encara estabornida i horroritzada pel que acabava de succeir: milions de morts als fronts de guerra, assassinats massius als camps d'extermini nazis, bombardeigs d'Hiroshima i Nagasaki –ciutats densament poblades que desaparegueren literalment com a resultat de l'explosió de les primeres bombes atòmiques.

Pels quatre punts cardinals, el vent transportava la pregunta bíblica: «Què n'has fet, del teu germà?» I un sol crit resumia el pensament dels homes i dels dones de la terra: «Mai més.»

I els responsables de la majoria dels països del món escoltaren aquest «mai més» i es reuniren per cercar l'instrument perquè fos així.

Aquest instrument va ser la Declaració universal dels drets humans.

M'he permès aquesta introducció un xic apocalíptica perquè en l'actualitat ja són molts els joves –i no tan joves, ja que s'estan apropant a la cinquantena– els qui no van viure aquells esdeveniments. I cal situar el naixement de la Declaració universal en el seu marc històric, per copsar amb tota profunditat el seu abast.

En celebrar aquest quarantè aniversari, crec jo que aniríem errats si ens limitéssim a això: a una celebració brillant, potser acadèmica, potser lúdica, de l'esdeveniment singular.

És clar que hem de fer una exaltació, fins i tot apassionada, de les

excel·lències intrínseques de la Declaració, però, amb la perspectiva que donen els quaranta anys transcorreguts, hauríem de fer un balanç objectiu de quins han estat els seus resultats pràctics per a la comunitat humana i per als homes i les dones que la componen.

Perquè la Declaració universal dels drets humans no és una obra literària que pot agradar més o menys, segons el gust estètic de cadascú. Sinó que pretén ser un instrument pràctic, una eina per construir una humanitat diferent.

La humanitat del 1988 és diferent de la del 1948?

Aquesta és la pregunta que em faig aquesta nit. I la que els faig a tots vostès. Vostès han de cercar la resposta, com jo mateix intentaré de trobar-la.

Per no arribar a conclusions errònies, cal definir amb precisió què és la Declaració universal dels drets humans.

No és un instrument jurídic. No és una llei. No té força coactiva ni per als individus ni per als estats. Pot arribar a ser-ho, si els seus continguts són recollits per la legislació interna.

La Declaració universal dels drets humans va ser concebuda com una exposició d'objectius, com una relació de fites que els governs havien d'assolir. Per tant, per si mateixa, la Declaració no és dret obligatori, si bé ha estat font d'inspiració del dret obligatori de molts convenis internacionals, de constitucions estatals i de lleis internes.

Bo serà resumir breument quins són els drets que es proclamen en la Declaració universal dels drets humans; tots els coneixem, però un repàs no serà sobrer.

Hi ha dos grans blocs de drets: els civils i polítics, que tenen tots els éssers humans (articles 3 al 21), i els drets econòmics, socials i culturals (articles 22 al 28).

Els primers són tenir dret:

- A la vida, a la llibertat i a la seguretat de la persona.
- A la protecció contra l'esclavatge i la servitud.

- A la protecció contra la tortura i les penes o tractaments cruels, inhumans o degradants.
- Al reconeixement de la personalitat jurídica.
- A la igualtat davant la llei.
- Al recurs efectiu davant el tribunal per les violacions dels drets humans.
- A la llibertat contra la detenció, l'empresonament o l'exili arbitraris.
- A un judici públic i just davant un tribunal independent i imparcial.
- A la presumpció d'innocència fins que la culpabilitat no hagi estat provada.
- A la prohibició de la condemna per actes que no fossin delictius en el moment de cometre's.
- A la llibertat contra les ingerències arbitràries en la vida privada, la família, el domicili i la correspondència.
- A la llibertat de circulació i de residència, incloent-hi el dret a sortir de qualsevol país i tornar-hi.
- A l'asil.
- A la nacionalitat.
- A casar-se i fundar una família.
- A la propietat.
- A la llibertat de pensament, de consciència i de religió.
- A la llibertat d'opinió i d'expressió.
- A la llibertat de reunió i d'associació pacífiques.
- A la participació en el govern del país.
- A la igualtat d'accés a les funcions públiques del país.

Els drets econòmics, socials i culturals són els següents:

- A la seguretat social.
- Al treball i a la lliure elecció d'aquest.
- A igual salari pel mateix treball.
- A una remuneració que asseguri una existència d'acord amb la dignitat humana.
- A fundar sindicats i a sindicar-se.
- Al repòs i al lleure.
- A un nivell de vida adequat per a la salut i el benestar (alimentació, vestit, habitatges i assistència mèdica).
- A l'assegurança en cas d'atur, malaltia, invalidesa, viduïtat, vellesa i altres casos independents de la pròpia voluntat.
- A la protecció de la maternitat i de la infància.
- A l'educació, que inclou el dret preferent dels pares a escollir el tipus

d'educació dels seus fills.

- A la participació en la vida cultural de la comunitat.
- A la protecció pel fet de ser autor de produccions científiques, literàries o artístiques.

Estic segur que tots els presents que hagin escoltat aquesta llarga relació de drets, mentalment han anat formulant el seu balanç particular.

Però, en fer aquest balanç, crec jo que s'ha de fugir de posicions extremes: és molt fàcil fer triomfalisme i també és molt fàcil fer derrotisme. No costa gaire trobar arguments en un i altre sentit. Per això cal fer un esforç d'objectivitat, de realisme i, per damunt de tot, sense prejudicis ideològics.

Per fer triomfalisme n'hi haurà prou a tenir en compte que, des de l'aprovació dels drets humans:

- Nombrosos convenis els han convertit en normes de dret internacional obligatori, d'àmbit continental, a Europa i Amèrica.
- S'han estès els drets inicials, de caràcter individual, a les col·lectivitats.
- Molts textos constitucionals els han incorporat a la legislació interna dels estats.
- S'han originat tribunals jurisdiccionals on recórrer per denunciar-ne les violacions.
- Han generat organitzacions molt actives, tant governamentals com no governamentals, per a la seva defensa.
- S'ha assolit una gran difusió escrita i en medis audiovisuals.
- Han estat incorporats en els programes escolars i educatius de molts països.

I un llarg etcètera.

Però, com acabo de dir, també és fàcil fer derrotisme:

- Tenen una inspiració excessivament jusnaturalista.
- Són excessivament formals.
- Responen a una visió occidental de la cultura.
- Són objecte de constant violació, a tots els continents; sense anar més lluny, al nostre país.
- Als estats capitalistes es vulneren els drets econòmics i socials dels ciutadans.

- Als països comunistes s'ignoren els drets civils i polítics.
- Prossegueixen les discriminacions per motius de raça, religió i sexe.
- Sovint es nega el dret d'autodeterminació de molts pobles.

Etcètera.

És indubtable que, sense faltar a la veritat, es podria anar engruixint tant l'actiu com el passiu del balanç. Amb què ens quedem?

Jo crec que cal una visió en conjunt, no sectorial, un judici global, no particularitzat. I aquesta visió, aquest judici, no pot ser, de cap manera, totalment negatiu. Estem molt lluny dels objectius, però és també molt el que s'ha avançat.

L'èxit més transcendental de la Declaració és la seva universal acceptació. Fins i tot els qui els incompleixen, no solament no els neguen, sinó que fan asseveracions de complir-los.

Hem de recordar que, en la seva aprovació, la votació no fou unànime. S'abstingueren la URSS, Bielorússia, Txecoslovàquia, Polònia, Ucraïna, Iugoslàvia, Aràbia Saudita i Sud-àfrica. Dos varen ser-ne absents: Hondures i Iemen.

Doncs, bé, avui no és gens agosarat afirmar-ho: ningú no arribarà a absentar-se o a abstenir-se. Avui ningú no dissenteix de la seva validesa. Crec que, per primer cop des del naixement de la humanitat, hi ha una escala de valors universalment acceptada. Existeix un únic llenguatge ètic que ningú no posa en dubte. Per això, algú ha pogut dir que la Declaració universal dels drets humans és la «consciència ètica» de la humanitat.

Es podrà dir que això és insuficient, però és transcendentalment important. Hi ha una via oberta de diàleg, amb un idioma comú. Ningú no el rebutja. Tothom diu acceptar-lo. Tothom, els pobles i els individus, jutgen i admeten ser jutjats en funció dels valors proclamats en la Declaració.

Crec que això sol mereix ser definit com un gran pas endavant de la humanitat.

Però, i la solidaritat?

Aquest és el tema que m'ha estat encarregat, amb gran encert. Perquè, evidentment, els drets humans o seran solidaris o no seran.

És cert que en tota la Declaració no apareix la paraula «solidaritat». Sens dubte perquè no era un terme o una expressió d'ús comú o corrent en el llenguatge polític del 1948. Però és innegable que tota la Declaració, des de la primera paraula fins a la darrera, està impregnada de solidaritat.

Si, com diu l'article 1, «tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i drets», vol dir que tots, absolutament tots, mereixen el mateix tracte, individualment i col·lectivament, tant al Sud, com al Nord, al Primer Món, al Segon i al Tercer, i si tots, segons l'article 29, tenen el deure del reconeixement i respecte dels drets dels altres, s'està parlant de solidaritat.

El vessant solidari dels drets humans és important. Si oblidem aquest vessant, els estem falsejant i, lluny de servir a la igualtat de tots els homes i dones, estem discriminant i estem aprofundint les desigualtats.

Si oblidem la solidaritat, la Declaració universal pot ser una autèntica patent de privilegis a favor d'uns que gaudirien de tots els drets –els de les zones més desenvolupades i industrialitzades–, amb l'abandó dels altres. La Declaració podria convertir-se en l'expressió solemne del més refinat egoisme.

La Declaració universal dels drets humans, cal admetre-la i aplicar-la en bloc. Sense distincions ni fraccionaments. I això és el que no ha succeït en gran mesura.

Els drets civils i polítics s'apliquen massa sovint prescindint dels drets socials i econòmics. I aquests últims, si són oblidats, si són menystinguts, fan utòpics o impossibles els primers.

Per què vol la llibertat el qui no pot menjar? Per què vol garanties jurisdiccionals el qui viu en la misèria?

Aquestes preguntes, se les pot fer el Tercer Món. Ens les fa. I, les respostes, les hauria de donar el Nord, els països desenvolupats. També nosaltres, com a europeus.

És fàcil caure en la demagògia. La solució és difícil i complexa. No es poden assenyalar culpables determinats i ben definits. Recordaran vostès

que els països rics es van comprometre –per una recomanació de l'ONU– a aportar unes dècimes dels seus pressupostos a favor del desenvolupament del Tercer Món, el 0,7% del PIB.

Ja sabem les dificultats que hi ha perquè això s'acompleixi –només ho fan mitja dotzena de països, entre els quals no hi figura Espanya. Quin partit, quin sindicat, quin govern s'atreveix a exigir als ciutadans renúncies per a aquestes finalitats? I parlem només d'unes dècimes!

Per això, malgrat que faig un balanç positiu del que ha estat i ha representat al cap de quaranta anys la Declaració universal, he de denunciar una clara falla en la solidaritat. En lloc d'avançar en aquest terreny, potser retrocedim.

El Sud s'allunya cada cop més del Nord. En l'actualitat, el deute extern i la caiguda dels preus de les matèries primeres produeixen una espiral que ni l'ajuda exterior –ni que sigui a fons perdut– ni la planificació del desenvolupament no poden frenar. Fins i tot, certes ajudes al desenvolupament produeixen efectes bumerang.

És indiscutible que la industrialització occidental no pot ser exportada purament i simple al Tercer Món sense produir molts cops efectes perniciosos.

Les actuals tecnologies, si s'apliquen sense correctius al Sud, poden augmentar les xifres d'atur. El Tercer Món necessita noves tecnologies, que no desplacin massivament la mà d'obra cap a l'atur.

Per això, el desenvolupament del Sud no pot imitar els clixés del Nord. Cal encertar amb tecnologies específiques i diferents. Des de la més moderna maquinària d'obres públiques, fins al pic i la pala, hi ha tota una gamma de tècniques intermèdies. La moderna maquinària, amb una gran productivitat, destruirà llocs de treball. El pic i la pala mantindran llocs de treball amb una productivitat només suportable amb salaris de fam.

He dit això només a tall d'exemple i per donar una idea aproximada de la dificultat i la complexitat del problema.

Per tant, cal actuar, doncs, amb el cor i amb el cap. És imprescindible una serena reflexió, que ningú no amagui el cap sota l'ala. El que estigui lliure de culpa que tiri la primera pedra. No és cosa de culpar-nos mútua-

ment, sinó d'esforçar-nos, tots, en una lectura i en una acció, cada dia més solidària, dels drets humans.

Cal una autèntica mentalització col·lectiva per recordar que tot dret comporta, correlativament, un deure.

En el nostre país, en haver sortit no fa gaire d'un règim o sistema que negava drets, ens hem acostumat només a exaltar-los, oblidant el vessant dels deures individuals i col·lectius. A més, ens hem d'oposar fermament a la manipulació partidista dels drets humans.

Els drets humans no són patrimoni exclusiu de ningú. De cap nació, de cap Estat, de cap bloc, de cap partit. Tenen un sol color. No s'hi val a tenyir-los.

Sovint els drets humans queden desprestigiats per la seva invocació partidista. A voltes, de bona fe, són presentats com a garanties exclusives a favor dels qui trenquen la pau i la convivència. Convindria recordar que les víctimes també tenen els seus drets.

Els predicadors dels drets humans no podem oblidar que, en defensar la solidaritat, sovint hem de fer empassar gripaus. L'opinió pública no sempre està preparada per al que pot representar pedra d'escàndol i signe de contradicció.

No en tindrem prou amb tenir raó. Ens convindrà també demostrar que la tenim. Per exemple: com oposar-se a certes lleis o normes reguladores de la immigració i l'estrangeria, aquí i fora d'aquí, que van clarament contra els drets humans, però que tenen l'ample assentiment de sectors majoritaris de les societats occidentals?

Haurem de remar contra corrent. Però, per arribar a port, ens caldrà no només força, sinó també astúcia. Per vèncer, abans haurem de convèncer.

En complir-se els quaranta anys de l'aprovació de la Declaració universal dels drets humans, si mirem cap al futur, potser ens podrem sentir desencoratjats en contemplar la molta, moltíssima tasca que ens falta per realitzar, però, mirant el passat i veient la feina feta, tindrem delit de continuar.

Perquè els drets humans constitueixen, avui dia, un component indissoluble de la nostra cultura. De la nostra i de la de tot el món. Són, sens dubte, l'únic ideal comú de tots els pobles de la Terra.

La seva realització és el repte ètic dels nostres temps, que només pot triomfar si és acceptat tant a nivell col·lectiu com individual.

Per això, cal subratllar la tasca important que realitzem en el camí de la universalització dels drets humans les organitzacions no governamentals, moltes d'elles reconegudes com a entitats consultives per les Nacions Unides. Caldria que, cada cop més, aquestes organitzacions, formades per ciutadans de base, tinguessin l'escalaf i el suport de la majoria.

Perquè, en el fons, l'única forma per aconseguir que els esforços de les Nacions Unides de protegir els drets humans tinguin èxit és que puguin comptar amb el suport actiu –ho repeteixo: suport actiu– de tots els ciutadans del món.

Jo, personalment, comparteixo aquella sentència de Péguy, segons la qual «la revolució serà ètica o no serà».

A aquesta revolució ètica ens crida a tots la Declaració universal dels drets humans.

XV Conferència sobre el Dret en el Món: «El dret i la preservació de la pau»

*Palau de la Música Catalana, Barcelona,
7 d'octubre de 1991.*

Senyor president, digníssimes autoritats, senyores i senyors, em plau molt, en nom de Catalunya, saludar-vos en l'inici de la XV Conferència sobre el Dret en el Món.

Catalunya, que ha celebrat fa poc el Mil·lenari de la seva existència política diferenciada, us dóna la més cordial benvinguda a Barcelona, que n'és la capital.

Aquesta terra en la qual ara us trobeu ha estat sempre un país obert. Geogràficament hem estat terra de pas, terra de frontera i terra de marca. Per aquí han passat individus, pobles i cultures diferents, i hi han trobat acollida, i han contribuït a formar la nostra pròpia personalitat, la nostra pròpia identitat.

Perquè Catalunya té tots els elements d'una nació en el context mundial: té una llengua pròpia, una cultura pròpia, una història pròpia, un dret propi i una voluntat col·lectiva pròpia. Però aquesta nostra identitat ens permet viure en solidaritat amb els altres pobles d'Espanya, d'Europa i de tot el món.

Catalunya és un país obert i, per tant, us acull avui a tots amb els braços oberts.

Conferències i reunions sectorials a nivell mundial, com la que avui inaugurem, són en l'actualitat, a la darrerria del segle XX, una autèntica necessitat.

Perquè el món, avui, s'ha empetitit i tota la família humana, fins i tot els membres d'aquesta més allunyats geogràficament i culturalment entre ells, es troben molt propers en l'espai i en el temps.

Perquè el món s'ha fet petit tant en el temps com en l'espai.

La investigació històrica s'ha perfeccionat tant que qualsevol època passada se'ns pot reproduir fidelment i fer-se present com si fos actual.

Els avenços actuals ens permeten recórrer enormes distàncies en poques hores i estar presents, quasi simultàniament, en els llocs més allunyats de la Terra.

Això fa que puguem estar molt a prop dels nostres avantpassats i considerar-nos veïns dels pobles de les nostres antípodes. Mai, com ara, no s'ha pogut experimentar que els humans formen una sola família.

Però, dins una mateixa família, hi ha uns parents més propers que els altres, i això és el que succeeix entre els professionals del dret, com tots vosaltres, que sou d'estats, pobles i continents molt diferents, però que esteu estretament units per l'amor i la devoció vers el dret.

Com a president d'una cambra legislativa, comprenc i comparteixo apassionadament els objectius de la vostra Associació i d'aquesta Conferència.

Les lleis que s'elaboren en els parlaments són l'expressió del dret d'una comunitat humana concreta. El dret, si no és imposició tirànica d'un poder injust, persegueix la justícia.

I la pau, senyores i senyors, és obra de la justícia.

Serà inútil cercar la pau per camins diferents dels de la justícia. Justícia a nivell individual, social i col·lectiu dels pobles i les nacions.

Però jo us pregunto a tots vosaltres: quina justícia?

Perquè vivim en un món pluralista, amb creences, costums i valors diferents.

Quina inspiració ha de tenir la justícia d'un món pluralista?

Jo crec que tots els aquí reunits estem d'acord que l'única justícia que mereix aquest món és la que considera l'ésser humà com el valor suprem a protegir i a servir. L'ésser humà, ho repeteixo, l'home i la seva dignitat, que es tradueix en el respecte a la seva llibertat.

Sortosament, en l'actualitat, els legisladors del món sencer disposen d'una escala de valors universalment acceptada. Ja sabeu a què em refereixo.

Ara farà quaranta-tres anys que l'Assemblea General de les Nacions Unides proclamava, solemnement, la Declaració universal dels drets humans.

L'esdeveniment fou transcendent. Per primer cop en la història tots els pobles de la Terra es posaren d'acord en un codi ètic de valor universal. Tan universal que fins i tot els que l'infringeixen se n'avergonyeixen i simulen complir-lo. Tots els poders de la Terra accepten ésser jutjats per aquest codi.

No hi ha, no hi ha d'haver altre concepte de justícia que el que resulta del respecte dels drets humans.

Per això hem d'evitar un doble risc: que aquests drets no es converteixin en un tòpic, ni en quelcom utòpic.

No poden convertir-se en un tòpic, que s'invoqui en va, en defensa de qualsevulla petitesa, o com un valor entès sense exigència concreta.

Però tampoc no poden ser una utopia. Quelcom inassolible i per damunt de les nostres possibilitats. És evident que sempre hi cabrà una major perfecció. Sempre hi haurà un més, perquè sempre hi haurà noves metes possibles i a l'abast de la voluntat humana.

Si fem la suma, la síntesi, el resum, dels trenta articles de què es compon la Declaració universal, en resultarà una sola paraula, molt breu, de tres lletres en català i castellà, de quatre en francès i de cinc en anglès: la paraula PAU.

La pau, que no és altra cosa que el resultat, el producte, l'obra de la justícia, posada al servei de l'home.

No oblidem mai, els juristes, que l'home no s'ha fet per al dret, sinó que el dret s'ha fet per a l'home. Hauríem de tenir sempre present, per a evitar-la, la figura llegendària del llit del Procut, el bandit que ajeia les seves víctimes en un llit i estirava o escurçava llurs cossos, fins a fer-los coincidir amb les mesures del llit.

El dret s'ha de fer a la mida dels homes i no a l'inrevés.

La justícia, vosaltres ho sabeu, no és un do gratuït. S'ha de conquerir. S'han de remoure els obstacles que s'hi oposen, sovint molt difícils i poderosos.

El poder de l'ésser humà, a la darrerria d'aquest segle, és gairebé il·limitat.

La natura ja no té secrets per a l'home. Els laboratoris poden fer meravelles. Però també poden fer monstruositats. El potencial humà pot conduir-nos a una era d'extraordinari progrés, ja mai somiat, però també ens pot conduir a la destrucció.

La frontera divisòria entre una possibilitat i l'altra és, sovint, subtil i intangible: és la frontera dels valors ètics, avui en certa crisi.

A conquerir aquesta frontera ens crida, als professionals del dret, la vocació per la justícia i la pau, a la qual contribuiran, n'estic segur, les tasques d'aquesta Conferència.

Per acabar, us voldria dir que assolir el que us proposeu en aquesta Conferència, i en la vostra Associació, no és pas fàcil, però estic convençut del vostre ànim entusiasta, capaç de salvar obstacles de tota mena.

Vosaltres, en definitiva, us proposeu fer el bé. Però, senyores i senyors, des que Adam i Eva van perdre, en la llunyania dels temps, l'estat d'innocència, fer el bé se'ns ha posat un xic difícil.

Baudelaire ja va dir que «el mal es fa sense esforç, naturalment, per fatalitat; el bé és sempre producte d'un art».

A practicar aquest art cridada aquesta XV Conferència sobre el Dret en el Món, que tinc l'honor de declarar inaugurada.

Moltes gràcies.

Visita al Parlament de S.A.R. el Príncep d'Astúries i de Girona

*Diari de Sessions del Parlament de Catalunya, núm. 57,
sessió plenària núm. 48, del 20 d'abril de 1990.*

Senyor, aquesta cambra, que, d'acord amb el nostre Estatut d'autonomia, és la representació del poble de Catalunya, us dóna la benvinguda i agraeix la vostra visita.

Nos place saluarnos, como heredero y descendiente directo de los condes y reyes que, desde los inicios de nuestro nacimiento político, presidieron la construcción de nuestra identidad con espíritu abierto y con singular sintonía con nuestros estamentos representativos.

El instrumento más fiel para expresar nuestros pensamientos y sentimientos es la lengua propia de Catalunya, nervio de nuestra identidad y por ello, en estricta justicia, reconocida como oficial en la Constitución vigente.

Hem celebrat, senyor, recentment que fa mil anys Catalunya naixia políticament diferenciada, i ja en aquelles remotes dates es reunien les assemblees de pau i treva, punt de partença de les nostres Corts, que, pel seu caràcter representatiu, constitueixen el precedent històric d'aquest Parlament.

Vull recordar que les Corts catalanes només podien ser convocades, presidides i closes pel monarca, que sols podia delegar aquesta funció en la reina i en el primogènit. Per tant, la vostra presència aquí ens evoca el protagonisme dels hereus de la Corona en aquella institució parlamentària que va presidir els segles més gloriosos del nostre passat.

És per això que ens complau, de manera especial, que vulgueu fer ús dels títols de Príncep de Girona, Duc de Montblanc, Comte de Cervera i Senyor de Balaguer, que corresponen als primogènits de la Confederació Catalano-valenciano-aragonesa, inherents avui a la vostra condició de príncep hereu de la Corona d'Espanya.

Els clàssics de la ciència política distingirien en la teoria del poder dos tipus de legitimitat: la d'origen i la d'exercici. Em plau molt de manifes-

tar que la Corona, com a poder moderador reconegut per la Constitució de 1978, reuneix, sense cap dubte –i ho podem afirmar amb la perspectiva que ens donen els anys transcorreguts–, ambdues legitimitats, tant la d’origen com la d’exercici. Estan en la memòria de tots els fets que ja formen part de la nostra història més recent que avalen aquesta afirmació.

En l’actualitat, aquest Parlament celebra el desè aniversari de la seva existència derivada de l’aplicació del nostre Estatut, l’actual Carta magna de Catalunya. En el decurs d’aquests deu anys la institució que ara visiteu s’ha esforçat en la tasca de desenvolupar el nostre autogovern, tant en la seva funció legislativa com en la seva comesa de control de l’Executiu, encarant la solució de molts dels nostres problemes, alguns d’ells pendents des de temps molt allunyats.

Molta és la tasca feta, però també molta és la que ens resta per fer, perquè, sortosament, Catalunya és una realitat viva que en la seva creixença ens planteja sempre noves dificultats i reptes que esperem salvar positivament amb el nostre esforç, no cal dir-ho, però també comptant amb la interpretació no gasiva, ans magnànima, dels textos fonamentals per part de totes les instàncies de l’Estat. Potser no resultaria escaient que fos la presidència d’aquesta cambra qui fes la glossa dels nostres treballs parlamentaris; sense voler podríem caure en l’autocomplaença i podria semblar que ens atorguem mèrits exagerats sobrevalorant la nostra tasca. Preferim recordar les paraules que el cap de l’Estat, el rei Joan Carles I, va pronunciar des d’aquest mateix setial quan ens va visitar en la passada legislatura: «Regiu el poble que avança com a capdavanter de la nostra modernitat, del qual esperem el descobriment del futur, la interpretació dels nostres problemes i la convocatòria en l’esperança d’un futur millor per a tots.» I ens va instar que continuéssim la tasca de fer una Catalunya pròspera, oberta i seductora, mirall d’Espanya, porta de les seves ambicions, camí dels seus somnis, plataforma profunda i inequívoca dels seus missatges d’universalitat. Fins aquí el rei Joan Carles.

Ens esforçarem, senyor, en aquesta tasca amb il·lusió creixent, molt conscients que res ens serà fàcil, però tampoc res insuperable si, amb la comprensió de tots, sabem aplicar les pacífiques armes que sempre han estat, gairebé, l’únic patrimoni del nostre poble: la laboriositat, l’esforç i l’esperit d’iniciativa.

Esteu, senyor, en terra de llibertats; aquesta és una constant del nostre passat, és una exigència del nostre present i és també l’esperança del nos-

tre futur. I per això voldríem que sempre es poguessin repetir, amb raó –i amb raó actualitzada–, aquelles paraules d’admirativa interrogació del vostre avantpassat, el rei Martí, a les Corts de Perpinyà, reunides l’any 1406: «Qual poble és en lo món que sia així franc de franqueses e llibertats ni que sia així liberal com vosaltres?»

Us desitgem, senyor, tota mena de felicitats en la vostra estada entre els catalans i el màxim encert en les futures responsabilitats a què esteu cridat, seguint en això l’exemple del vostre pare, que, en data recent, ha sabut trobar paraules que interpreten fidelment els nostres sentiments envers el signe d’identitat més estimat: la nostra llengua. Ha dit que formava part de la nostra ànima, i que «nadie tiene el menor derecho a hacer violencia a las almas». Mucho esperamos de tan categórica afirmación.

Vuestros predecesores sellaban los acuerdos a que llegaban con las Cortes catalanas –«actes de Cort»– con la fórmula «Plau al senyor Rei». Hoy nos agradaría que, al terminar vuestra visita a esta casa, pudieseis, en verdad, traducir vuestros sentimientos con semejante fórmula: «Plau al senyor Príncep.»

Moltes gràcies.

(Forts aplaudiments.)

Commemoració dels quinze anys d'autogovern

*Palau de la Generalitat,
20 de març de 1995.*

Avui es compleixen, exactament, quinze anys de la primera celebració d'eleccions al Parlament de Catalunya, en el marc de l'autogovern nascut de la Constitució de 1978 i de l'Estatut d'autonomia de 1979.

El poble de Catalunya va ser convocat per elegir els components de la institució que, segons definició estatutària, l'havia de representar. Fou el primer pas democràtic d'una nova era en la història política de la nostra nació.

Des de llavors, s'han anat succeint nous passos. El Parlament de Catalunya s'ha anat renovant amb regularitat, esgotant, pràcticament, cada una de les seves legislatures, amb un treball constant, sostingut, crec jo que rigorós, tant en la seva funció legislativa com en la seva funció d'impuls i control del govern.

Han sigut quinze anys de vida política densa, dins les regles del joc democràtic, que han configurat un període excepcionalment important de la nostra vida col·lectiva.

Estic convençut que aquest període tindrà, encara, una llarga continuïtat. Res no fa preveure, avui, cap perill per a l'existència del nostre autogovern. Però si, hipotèticament, poséssim ara punt final a la nostra actual autonomia, aquests anys transcorreguts des d'aquell 20 de març de 1980 quedarien irreversiblement incorporats a la nostra història de manera singularment rellevant.

Des de 1714, Catalunya no ha gaudit mai d'un tan llarg període d'autogovern. La Mancomunitat de Catalunya no arribà als onze anys d'existència. La Generalitat republicana no completà els vuit anys. I aquestes dues experiències d'autogovern de la primera meitat del segle XX acabaren per la via del cop d'Estat. La simple mesura cronològica ens marca la diferenciació clara d'aquelles experiències amb l'autonomia vigent, amb un net avantatge d'aquesta.

Però, si passem de la cronologia a la mesura dels continguts d'autogovern, la diferència encara és més notable. La Mancomunitat, malgrat les seves remarcables realitzacions, sols va tenir caràcter administratiu, en unir en una sola força migrades competències de quatre diputacions provincials. Tingué, això sí, aspiracions d'autonomia política, però no pogué assolir-les per manca de marc legal adient.

I la Generalitat republicana, constitucionalment dotada de poder polític efectiu, veié la seva vida interrompuda pels Fets del Sis d'Octubre de 1934 i pertorbada després per la Guerra Civil. No es pot ignorar que el Parlament d'aleshores aprovà lleis importants, però la seva incidència en el país no pogué notar-se per la curta durada de llur vigència i l'excepcionalitat de les circumstàncies que hi concorregueren.

El nostre Parlament actual pot oferir un balanç notabilíssim: 274 lleis, 772 resolucions, 249 mocions, 868 interpel·lacions, 1.418 preguntes-respostes orals al Ple, 19.464 preguntes-respostes per escrit.

Es pot afirmar, sense temeritat, que no hi ha ni un sol aspecte de la realitat política, social, econòmica i cultural del país que no hagi estat objecte d'atenció per la nostra cambra legislativa.

Fins i tot, no resultaria agosarat dibuixar el perfil d'una doctrina unitària emanada de les decisions unànimes del Parlament de Catalunya. Sense desnaturalitzar l'essència d'una cambra legislativa, amb el repartiment normal del joc parlamentari entre govern i oposició, existeix la coincidència bàsica de totes les forces polítiques en trets fonamentals de la nostra vida col·lectiva: imperi dels drets humans, preservació de la convivència, refús de la violència i de la xenofòbia, normalització de la llengua, assoliment del sostre autònom, millora del seu finançament, defensa del dret civil català, impuls a la Unió Europea, acceptació de l'economia de mercat, prevalença de l'interès públic i alguns altres punts coincidents, que, amb totes les matisacions que s'escaiguin, fan un denominador comú de prou gruix per constituir les parets mestres de l'edifici d'un autogovern reeixit, que pot permetre acabaments interiors diversos en funció de diferents opcions polítiques.

Atès el caràcter institucional d'aquest acte, estaria fora de lloc fer judicis de valor detallats sobre la tasca feta al nostre Parlament en aquests quinze anys, que, evidentment i inevitablement, està marcada per la força política que ha resultat majoritària en les quatre legislatures, gairebé acomplertes fins aquí.

Però el fet real i innegable que són molt poques les lleis aprovades pel Parlament que ho hagin estat, només, amb els vots de la majoria m'auto-ritza a emetre un judici globalment positiu de la feina feta.

Han sorgit afirmacions crítiques, segons el meu parer, amb notable lleugeresa sobre el pes polític i institucional del nostre Parlament.

Vivim immersits en el que gosaria denominar «cultura del sensaciona- lisme». Per a aquesta «cultura» només existeix el que és sensacional. Sols mereix l'atenció el que està fora de la normalitat. Sols es destaca el que és estrident: crispació i negació.

I el nostre Parlament, sortosament, no alimenta aquest tipus de «cultu- ra». El nostre Parlament, sortosament –ho repeteixo–, fa política, no agi- tació. El nostre Parlament no dóna espectacle, però fa feina. El nostre Parlament no és escenari per a l'exabrupte. El nostre Parlament no és pla- taforma privilegiada per a l'insult.

Naturalment, el Parlament de Catalunya no ha pogut ni ha degut sos- traure's a la lluita partidista. Tota política persegueix el poder com a mitjà d'influir en una direcció determinada en la vida de la societat. I això fa necessari, en democràcia, la conquesta del vot popular, que comporta la confrontació ideològica, el contrast programàtic, la definició d'estratègies per assolir, en darrer terme, la victòria a les urnes. I això es pot fer amb noblesa o amb no tanta noblesa, amb consideració o amb menyspreu de l'adversari, amb estil agressiu o amb respecte, amb joc net o menys net.

Però, més enllà de l'anècdota i d'episodis circumstancials, podem assegurar que, al Parlament de Catalunya, no s'ha trencat la noblesa ni la consideració ni el respecte ni el joc net entre diputades i diputats i entre grups i partits. I això és mèrit de tots, sense excepció. Tots es poden adju- dicar el mèrit per igual.

Amb aquest clima, el Parlament ha reflectit l'exemplar convivència demostrada pel nostre poble en aquest període.

La cortesia parlamentària que ha imperat en el Parlament no ha sigut incompatible amb la fermesa del debat ideològic, que ha estat freqüent i fecund, ni amb la duresa de la crítica al govern. Però s'han sabut guardar les formes. I en democràcia les formes queden integrades en el fons. Perquè un fons legítim pot quedar desvirtuat per la forma improcedent.

Avui és oportú constatar el fet que, durant aquests quinze anys, hi ha hagut tres-cents cinquanta-cinc ciutadans i ciutadanes, de totes les comarques catalanes, que han ostentat la condició de diputades i diputats. La xifra indica que hi ha hagut una renovació constant dels homes i dones que han tingut l'alt honor de representar el poble de Catalunya.

El 71% es va renovar en la segona legislatura, el 40% en la tercera i el 42% en la quarta. Només són catorze els diputats i diputades, elegits o elegides, en totes les quatre legislatures, que hagin complert llur mandat, la qual cosa ens fa veure que som lluny d'una classe política tancada o endogàmica i allunyada de la vida quotidiana del país.

També, en aquesta efemèride, cal fer memòria dels vint-i-quatre diputats traspassats, l'exemple dels quals constitueix una valuosa herència d'esperit de servei i patriotisme.

Resulta d'estricta justícia destacar l'actuació de les personalitats que em precediren en la presidència de la cambra.

El Molt Honorable Senyor Heribert Barrera i Costa, que dirigí amb encert i mà segura l'arrencada del Parlament, convertint en realitat efectiva el que llavors només era simple definició estatutària. La creació des del no-res de tota una administració parlamentària que pogués donar suport material i jurídic a la institució que havia de representar el poble de Catalunya fou tasca complexa i difícil, que el president Barrera sabé superar amb dignitat i eficàcia.

Vingué després la segona legislatura, presidida pel Molt Honorable Senyor Miquel Coll i Alentorn, que accedí al càrrec més alt de la nostra més alta institució representativa, com a culminació d'una molt llarga vida de servei a Catalunya.

En acomiadar-se de les diputades i diputats quan va finir el seu mandat –que no podia aspirar a renovar per la seva edat i salut–, pogué dir el president Coll: «Han estat els anys més feliços de la meva vida.» Dient això, va pronunciar l'elogi més gran que es podia fer del Parlament, ja que per a ell la felicitat sols podia ser sinònim de pulcritud, rigor, lliurament, feina ben feta, patriotisme de la institució que presidí.

Sense falsa modèstia, haig d'assegurar que si algun encert he tingut en la presidència de la tercera i quarta legislatures s'ha degut a poder conti-

nuar les petjades que deixaren impreses els presidents Barrera i Coll. I els desencerts, que segur que n'hi ha, a no haver estat capaç de donar la mida que ells imposaren.

Hom podria pensar que la vessant legislativa del Parlament de Catalunya tendirà a minvar en el futur, un cop consolidada l'autonomia, establertes les estructures d'una administració catalana i promulgat un bon gruix de lleis que s'estenen a tot l'àmbit competencial de la Generalitat. Però aquest pensament seria erroni. La vida de les persones i dels pobles és molt més rica del que poden preveure les lleis promulgades, per més perfectes que siguin. L'avenir polític, per tant, està sempre obert a noves iniciatives i realitzacions. I molt més dins el marc d'un estat autònom, que no serà mai un model tancat i estàtic, sinó obert i dinàmic, en permanent procés d'adaptació a les noves exigències socials, econòmiques i nacionals.

Per això van errats els qui, per un conscient o inconscient concepte unitarista de l'Estat, estan constantment insistint a «*cerrar el proceso autonómico*». El procés no es tancarà mai, almenys per a Catalunya. Perquè tots desitgem que Catalunya necessiti molt, que cada dia necessiti més i que cada dia hagi de demanar més. Serà senyal que Catalunya està viva. I això segur que ho volem tots.

El futur de l'Estat autònom no és el de la uniformitat i el de l'immobilisme. Ans al contrari, és el de la institucionalització de la diferència i el moviment constant per adaptar les diferents instàncies verticals de poder a les noves necessitats. I que això es pot fer amb civisme, sense violències ni trencaments, ho ha demostrat amb escreix el nostre Parlament.

I aquest procés obert s'ha de veure reforçat en la mesura que s'avanci en el procés de la Unió Europea. En primer lloc, perquè s'accentuarà l'atenuació de la sobirania dels estats, ja iniciada, i en segon lloc, perquè l'aplicació efectiva del principi de subsidiarietat ha de significar un reforç dels poders de menor demarcació territorial, i, per tant, la distribució competencial haurà de jugar a favor de les competències subestatsals allunyades d'un poder central.

En fer memòria joiosa d'aquests quinze anys hem d'evitar el cofoisme. És cert que tenim Estatut, tenim Parlament, vivim en un Estat de dret, són respectades les llibertats, el país progressa, però no tot està aconseguit. La identitat nacional encara no és plenament respectada. La llengua pròpia

té problemes. L'atur és un flagell no superat. Capes importants de població s'allunyen de la política. Els valors cívics i ètics travessen una crisi profunda. El futur es veu amb força incògnites.

Però, tampoc no podem caure en el que seria la hipocresia de la modèstia. Si hem sigut capaços d'arribar fins aquí, no hi ha raons per creure que serem incapaços de fer front als reptes que tenim davant.

Què pensarien de la nostra situació actual si poguessin alçar el cap els autors del Memorial de Greuges o els integrants de la Junta Superior de Catalunya o els homes de la Renaixença o els de les Bases de Manresa, o els de la Mancomunitat i els de l'autonomia del 32?

Segur que sentirien molta enveja. En quinze anys hem avançat més que en els tres darrers segles. Però, a ells, que no tingueren pràcticament res, els va encoratjar la flama de la il·lusió.

Que aquesta il·lusió, des de la realitat d'avui, no ens falti mai.

Reforma del dret penal en matèria d'avortament

Intervenció de Joaquim Xicoy al Ple del Congrés dels Diputats, en nom del grup Parlamentari de la Minoria Catalana, en el debat del Projecte de Llei de modificació de l'article 417 bis del Codi Penal, en matèria d'avortament, el 25 de maig de 1983

En nombre del Grupo Parlamentario de la Minoría Catalana, y para fijar su posición, tiene la palabra, por veinte minutos, el señor Xicoy.

El señor XICOY I BASSEGODA: Señor Presidente, señorías, nuestro Grupo Parlamentario, como ya saben SS. SS., incorpora en su seno a los Diputados procedentes de Convergencia Democrática y los de Unió Democrática de Catalunya, que concurren juntamente a las elecciones con la coalición de Convergencia i Unió, y de acuerdo con el protocolo constitutivo de esta coalición, este tema del aborto y su tratamiento jurídico-penal queda excluido de la disciplina de voto del Grupo, actuando cada fuerza política de conformidad a su propia especificidad.

En base a ello, mi intervención se realiza para defender exclusivamente la posición de los Diputados de Unió Democrática, si bien quiero dejar constancia de que los Diputados de Convergencia tienen reconocida por su Partido la libertad de voto en esta cuestión; libertad que ejercerán libremente de acuerdo con su conciencia. Por otra parte, también de acuerdo con el compromiso electoral contraído ante el electorado de Cataluña.

En pocas ocasiones como en la presente debería estar más lejos de esta Cámara cualquier tentación demagógica, cualquier tentación de complacer a determinadas clientelas más o menos expectantes fuera de este hemiciclo, cualquier tentación de convertir este debate en una ocasión singular para lucir, ya sea progresismos, ya sean ortodoxias. La seriedad del tema que estamos tratando, los problemas profundamente humanos que aquí convergen, exigen de todos nosotros, señoras y señores Diputados, un tratamiento objetivo y desapasionado, incompatible con apriorismos partidistas y argumentaciones más o menos grandilocuentes. Debemos felicitarnos, señorías, por el tono que, por regla general, ha tenido este debate.

Porque hubiésemos hecho un flaco servicio al país y a la causa que cada uno de nosotros y cada Grupo Parlamentario está defendiendo en este debate si hubiésemos permitido cualquier desviación del mismo más allá del marco estrictamente jurídico-penal en que el mismo debe situarse. De lo que se trata ahora es de si, a partir de una nueva posible redacción de un artículo del Código Penal, va a seguir siendo delito, en determinados supuestos, el aborto. No estamos discutiendo aquí si los españoles son o somos mayoritariamente católicos o no, ni tampoco qué Diputados o qué Grupos lo son más o menos o nada.

Para centrar adecuadamente este debate es necesario distinguir perfectamente el mundo de la moral, el mundo de la ética, el mundo de lo jurídico, de lo legal. Debe quedar bien claro que una cosa es la función legislativa del Estado, limitada únicamente a determinados valores o bienes que hay que proteger, y otra cosa mucho más amplia y extensa, que la rebasa, que es la moral o la ética, cuyo ámbito se extiende por definición a todos, absolutamente a todos los actos humanos.

La finalidad de la legislación de un Estado no es ordenar todo lo que está bien ni prohibir todo lo que está mal. El Estado debe promover el bien común, defender los derechos y las libertades fundamentales y coordinarlos entre sí, sin que nadie se vea obligado a actuar en contra de su conciencia. Pero no más, ni tampoco menos. Puesto que estamos ante una Ley despenalizadora, bueno será también acotar el ámbito de la Ley penal. El Derecho penal es tan sólo una parcela del mundo jurídico, del mundo legal. En la civilización occidental tiende a ser la parcela más pequeña; es lo que se llama el principio de la mínima intervención. Es decir, no todo lo antijurídico debe ser sancionado con una pena. El catálogo de delitos y penas tiende a reducirse al mínimo indispensable que la vida de la comunidad social exige.

Por consiguiente, y aquí termino estas consideraciones generales, no cabe confundir la ética de una conducta con la ética de una Ley despenalizadora de tal conducta. No pagar voluntariamente una deuda es una conducta ética sin duda reprobable y, en cambio, nadie puede dudar de la ética de la Ley que en el pasado ya suprimió la prisión por deudas. Por tanto, en el terreno de los principios puede hablarse de la licitud de una Ley despenalizadora del aborto, aun considerando el aborto como un acto ilícito y antijurídico. Pero debe tenerse en cuenta, y aquí sí quiero terminar de verdad estas consideraciones generales, que, en materia de aborto, despenalizar equivale estrictamente a legalizar.

En otros contenidos, el acto ilícito puede no estar penalizado porque tiene su correspondiente sanción o reparación en el orden civil o en el administrativo. El adulterio, por ejemplo, puede no estar penado en el Código Penal, pero tiene su sanción en el Código Civil, en normas civiles. Conducir sin permiso puede no estar -como en la reforma que hemos aprobado recientemente- en el Código Penal, pero tiene su sanción administrativa. El aborto, en cambio, es irreversible. El acto de abortar o es sancionado en el orden penal o no tiene sanción o reparación posible en el mundo jurídico. Quede esto claro.

Por consiguiente, sin eufemismos, despenalizar el aborto equivale, lisa y llanamente, a legalizar, a situar dentro de la legalidad al aborto.

Pero vayamos al proyecto del Gobierno, que, de entrada, a mí me parece que merece el calificativo de sorprendente. Hay un primer elemento de sorpresa en el proyecto, y es la rapidez con que el Gobierno socialista se ha apresurado a presentarlo ante la Cámara. De hecho, salvo las Leyes que eran continuación del trámite pendiente en la anterior legislatura (Estatutos de Autonomía, reforma de la Ley de Tutela y algún Decreto-ley que se ha presentado a convalidación), es éste, que formaba parte de la reforma urgente del Código Penal, el primer proyecto legislativo del nuevo Gobierno.

Y, además, se propuso para el mismo el trámite de urgencia. Se ha justificado la pretensión del proyecto en un supuesto compromiso electoral. En efecto, en un rincón del programa electoral del PSOE, en su página 35, bajo el epígrafe «De la reforma de la Administración de Justicia, aparece mencionada la regulación de la interrupción del embarazo.

No quiero polemizar aquí acerca del porcentaje de los votantes del PSOE, que si llegaron a tener en sus manos el mencionado programa electoral, no sé si llegaron a su página 35. (*Rumores.*) Lo cierto es que el aborto en ningún momento de la campaña fue bandera del cambio, y en esto creo que SS. SS. me darán la razón.

Es más, cuando los periodistas, antes e inmediatamente después de la campaña, preguntaban sobre el tema, siempre obtuvieron la misma respuesta: "Este no es un tema prioritario, hay otros problemas más urgentes". En esto, señor Presidente del Gobierno, creo que no me desmentirá. Por tanto, la urgencia de este proyecto, como compromiso electoral, es muy

dudosa. Pero es que el proyecto, además, va más allá del programa electoral del PSOE. En éste se limita el aborto terapéutico al peligro para la vida de la mujer. En el proyecto se extiende también a la salud de la embarazada. Son términos textuales. Creo que esto no es cumplir estrictamente.

Hay un segundo elemento de sorpresa en el proyecto, y es la deficiencia técnica de que adolece. La ambigüedad, la imprecisión de su redactado, que pone en entredicho a los juristas del PSOE, lo cual es sorprendente, porque los hay muy buenos entre ellos. (*Rumores.*) La tipicidad, o sea, la definición precisa e inequívoca del contorno configurador de una conducta delictiva, es esencial en Derecho penal, que excluye totalmente, radicalmente, cualquier imprecisión. Una de dos: o el proyecto quiere despenalizar única y exclusivamente los supuestos que dice querer despenalizar, en cuyo caso estamos ante una mala, muy mala redacción, indigna de expertos juristas socialistas, o se ha buscado deliberadamente - quiero no creerlo- la ambigüedad y la imprecisión para colar, a través de éstos, otros supuestos de aborto voluntario, en cuyo caso estaríamos ante una conducta poco explícita Y poco sincera por parte del Gobierno.

El Gobierno creo que deberá aclararnos con cuál de los dos términos del dilema nos debemos quedar. Hay un tercer elemento de sorpresa en el proyecto. Me refiero a su presentación ante la opinión pública como una meta progresista que la izquierda va a conseguir para este país. Ya sé que los bancos de la izquierda quieren monopolizar el calificativo de «progresistas», pero creo que no se ofenderán si les recuerdo que en muchos países de Europa, el aborto se ha abierto paso gracias a los votos de la derecha, de lo que la izquierda llama la derecha, y me refiero a Francia, concretamente a la Ley de Simone Veil, y a Italia, donde no sólo socialistas y comunistas apoyaron esta Ley, y a Holanda y Alemania Federal, donde fueron decisivos determinados Partidos burgueses. (*Fuertes rumores.*)

El señor PRESIDENTE: Ruego a SS. SS. Que escuchen en silencio. Señor Diputado, continúe.

El señor XICOY i BASSEGODA: El problema del aborto no es un problema de derechas o de izquierdas, con esta intención lo decía. El problema del aborto es un problema de escala de valores. Si en esta escala de valores situamos en la cúspide el derecho a la vida, se será antiabortista, y en esto pueden coincidir la derecha y la izquierda. Y si situamos otros

valores en esta cúspide que priven de este derecho a la vida, se será abortista, y en esto también pueden coincidir derechas e izquierdas. Otro elemento de sorpresa está en justificar la despenalización que se propone en una encuesta de opinión. Ya se ha tratado aquí, pero quiero destacar la contradicción que existe al intentar justificar este proyecto de Ley en una encuesta de opinión cuando, por otra parte, el Gobierno ha manifestado explícitamente que excluye totalmente la solución del referéndum. ¿En qué quedamos? Si se pretende apoyar este proyecto de Ley en el sentir mayoritario de los españoles, ¿es que vale más una encuesta que el referéndum? Si es así, limitemos la acción política a encargar encuestas. Yo creo que nos ahorraríamos muchos problemas; la demoscopia habría sustituido a la democracia.

Por otra parte, todos sabemos que el resultado de una encuesta depende, además de la muestra seleccionada, del cuestionario. Una cosa es contestar sobre despenalizar, otra sobre legalizar, otra sobre autorizar, otra cosa es contestar sobre si se permite o no el aborto, y otra obligar, evidentemente. Y una cosa es preguntar sobre la interrupción del embarazo y otra muy distinta hacerlo sobre el tema de impedir una vida, así como es distinto también lo que se ha formulado aquí, que es el tema de matar una vida. Señores de la mayoría, el tema creo que requiere más rigor. El proyecto merece otros apoyos que el de una encuesta encargada unilateralmente y sin hacerse públicos los métodos de selección de muestras y cuestionarios.

Otro elemento de sorpresa es que con este proyecto el Gobierno nos invita a la europeización. Preferimos la equiparación con Europa en cuestiones de vida; por ejemplo, en el nivel de vida, en la calidad de la misma, en la tasa de inflación, en el empleo, e incluso en el tipo de política exterior. (Rumores.) Es como si el Gobierno nos dijera que puesto que no les podemos igualar en todo esto que acabamos de enumerar, por lo menos les podemos igualar en el aborto. Creo que es una triste homologación.

Finalmente, hay otro elemento de sorpresa: esta Ley no viene a resolver nada, como ha destacado el representante del Partido Comunista, a no ser que se le pretenda dar una interpretación deliberadamente laxa, lo cual, como he dicho antes, nos lo ha de aclarar el Gobierno. Aquello de poner remedio a esta cifra de 300.000 abortos clandestinos, que nadie sabe de dónde los sacó el Fiscal del Tribunal Supremo; aquello de las malas condiciones higiénicas y sanitarias; aquello de que sólo las ricas pueden ir a

Londres a abortar, con este proyecto, nada de nada; después de la Ley los abortos clandestinos seguirán. Ni tan siquiera la Seguridad Social va a practicar los autorizados por la Ley; así lo ha dicho el Ministro de Sanidad en repetidas ocasiones. Creemos que tanto revuelo para no solucionar nada podría haber sido ahorrado el pueblo español. El señor Sáenz Cosculluela en este debate, y anteriormente el señor Ministro de Justicia ante la Comisión, pretendió justificar este proyecto con los argumentos que se han expuesto aquí. Ninguno de estos argumentos son convincentes para los Diputados demócrata cristianos de Unión Democrática.

Me parece que el derecho a la vida es un derecho fundamental y primario que el Estado debe proteger antes y después del nacimiento. Con la Constitución en la mano creemos que no puede dudarse de ello. El artículo 15 es inequívoco a este respecto, pero es que esto también lo cree el Gobierno, puesto que mantiene penalizado el aborto en todos los demás casos. Es más, considera inviolable el feto en cualquier caso, incluso en los supuestos despenalizados en el proyecto, a partir de las veintidós semanas del embarazo. El proyecto mantiene la ilicitud del aborto, lo considera un mal y, en palabras de uno de los excelentísimos señores Ministros, es algo cruel e inhumano. La despenalización o falta de tipificación del aborto se propone por vía excepcional y cuando se produzcan determinadas colisiones de derechos: el derecho del feto a nacer frente al supuesto derecho de la madre en determinadas situaciones a liberarse de las cargas que le impone el embarazo.

En consecuencia, y puestas así las cosas, la procedencia o improcedencia del aborto propuesto por el proyecto de Ley, de conformidad con nuestro ordenamiento constitucional, se concreta y se limita a determinar la proporcionalidad existente entre los dos derechos que supuestamente entran en colisión.

En definitiva, en cada caso ¿cuál debe prevalecer? ¿El derecho del hijo no nacido o el de la madre ya nacida? No me detendré ante el supuesto de colisión entre el derecho a la vida de la madre y el derecho a la vida del feto; éste es un supuesto que actualmente no se presenta en Medicina, lo saben sus señorías. Por otra parte, la jurisprudencia ya lo resolvió en el pasado por la aplicación de la eximente del estado de necesidad. La vida de la madre, por su mayor entidad, debería prevalecer sobre la vida del nasciturus, si se diese tal conjunción. Pero, ¿qué decir del peligro para la salud? ¿De qué grado de gravedad de la salud se trata? ¿De qué grave-

dad? ¿Una afección de coriza, unos pies planos, una obesidad o una neurastenia? ¿De qué grado? ¿De qué gravedad? Mayor imprecisión creo que no cabe en una norma de tipo penal, que debe dibujar perfectamente el tipo de delito. Médicamente es más que dudoso que un embarazo agrave las dolencias físicas o psíquicas, pero en el supuesto de que en definitiva así fuera, ¿no hay otra forma de tratar tales dolencias que la liquidación del feto? ¿Tan impotente es la medicina moderna? Sus señorías saben que no es así.

Evidentemente no hay proporción entre la supresión cierta e irreversible de una vida con el discutible alivio de cualquier dolencia física o psíquica. Sin duda es más grave, y se ha dicho ya aquí en el curso de este debate, el daño que causamos que el que tratamos de evitar. En el supuesto de violación puede cuestionarse, evidentemente, y nos lo cuestionamos, si una mujer está obligada a sufrir las consecuencias de un embarazo no querido. Pero la solución a este problema no pasa necesariamente por eliminar el nuevo ser, sino, en su caso, en la posibilidad de dispensar a la madre la servidumbre que le impone una maternidad no querida ni buscada, y esto puede tener soluciones distintas al aborto. No existe ninguna proporción ni relación entre la violencia de la violación y la violencia del aborto.

Por otra parte, ¿bastaría con denunciar una violación para destipificar el aborto? ¿Será necesario que haya sentencia firme declarando la existencia de un delito de violación? ¿basta con que la violación sea presunta? ¿Basta para destipificar una presunción? ¿Qué clase de pruebas se exigirán en las doce semanas previstas en el proyecto? Mayores imprecisiones y ambigüedades, señores juristas del PSOE, me parecen difíciles de encontrar.

Y en cuanto al aborto eugenésico, ¿dónde está la frontera entre la normalidad y la sub normalidad? (*Rumores. Un señor Diputado pronuncia palabras que no se perciben*)

El señor PRESIDENTE: Continúe, señor Xicoy.

El señor XICOY i BASSEGODA: ¿Quién va a trazar la línea divisoria? Supongo que no será su señoría. Es evidente que no se puede hacer depender la vida o la muerte de un ser de los criterios de probabilidad de dos médicos, como hace el proyecto, por geniales que éstos sean.

En definitiva, todo feto dependerá en última instancia de una arbitrariedad. No niego que los deberes de una maternidad de un hijo minusválido o subnormal profundo pueden ser especialmente onerosos, pero la sociedad puede y debe hallar su alivio por otras vías distintas al aborto. También la sociedad y el Estado después de esta Ley, si es aprobada, deberán buscar soluciones incruentas a estos casos cuando no sea practicado el aborto después de las veintidós primeras semanas del embarazo. El principio de no exigibilidad de otra conducta para justificar la despenalización que se proyecta aparece como insuficiente para quien tenga claro que es fin del Estado la protección de la vida humana. Solamente relativizando el valor de la vida humana y supeditándolo a otros valores puede abrirse paso la despenalización propuesta.

El señor PRESIDENTE: Le ruego que vaya terminando, señor Xicoy.

El señor XICOY i BASSEGODA: Termino, señor Presidente. Acabamos de tipificar el delito ecológico, el delito contra la naturaleza. Yo creo que no hay otra cosa más natural que dejar que un ser vivo llegue a nacer. Problema distinto, y no es este el momento de tratarlo, es la consideración que legalmente pueden merecer las personas que hallándose en situaciones particularmente angustiosas pueden verse empujadas a un aborto. La legislación, con toda su *gama* de eximentes y atenuantes, puede tener la comprensión adecuada y hemos presentado lo correspondiente enmienda en tal sentido. Pero no estamos tratando en estos momentos, en este debate, de un problema de culpabilidad; estamos en el ámbito de la despenalización de un concreto tipo de delito. Con el aborto, señorías, ocurre lo mismo que con ciertas manifestaciones del arte contemporáneo, que lo hay muy bueno, hay obras magníficas, pero, ante ciertos adefesios, nadie se atreve a levantar la voz para no ser tachado de regresivo.

Son muchos a quienes el aborto repugna íntimamente, pero jamás lo reconocerán ante ciertos públicos, y viceversa. Yo creo que esto se parece mucho a un partido de fútbol transmitido por televisión en diferido, como el último de Malta, que ya se sabe el resultado previamente. Pero si la Ley es aprobada, se podrá decir que por encima del derecho a la vida, por encima de los derechos humanos que nuestra Constitución consagra, habremos entronizado otras cosas, quizá muy respetables, como la tranquilidad de los padres, el bienestar de la familia, la comodidad, quizá el egoísmo; habremos entronizado en nuestra sociedad otra escala de valores que a muchos complacerá y quizá a otros avergonzará.

Recuerdo que el anterior régimen decía defender la libertad y, a continuación, añadía que dentro de un orden. A ver si ahora, con esta interpretación que vamos a dar a los derechos humanos de nuestra Constitución, podemos decir que defendemos los derechos humanos adentro de un orden... (*Rumores.*) Se ha dicho y se dice por el Partido de la mayoría que hay que dejar que cada uno obre según su conciencia y que a esto va la Ley, a que cada una aborte o no según su conciencia.

Evidentemente, la Ley no obliga a nadie a abortar, pero el legislador, el Diputado, debe plantearse antes si puede ser neutral o permisivo ante la destrucción de la vida del que ha de nacer. No lo somos, señorías, ante el homicidio, ante el robo o ante el fraude fiscal. No dejamos en libertad de conciencia al ciudadano para que mate, robe o defraude. Nuestra conciencia nos pregunta si podemos ser neutrales ante el aborto. Por eso creo que el problema del aborto no es un problema de derechas, de izquierdas o de centro; de conservadurismo, de reformismo o de progresismo; no es problema de partidos; .no es un problema de disciplina de voto; es un problema de Conciencia. Convencido de que la suprema ley ética, la superior ley de todos los actos humanos es la conciencia, nuestro Grupo deja en libertad de voto a sus Diputados; así esperamos que lo haga toda la Cámara.

Muchas gracias.

Pregó de Setmana Santa: «invitació al silenci»

*Tarragona. Diumenge de Rams,
8 d'abril de 1990.*

És difícil sostreure's, de cop i volta, a l'activitat quotidiana. Els raonaments segueixen els esquemes habituals. Els sentiments es mouen entre les emocions d'ahir i d'abans-d'ahir. La percepció capta les vibracions de l'acostumada longitud d'ona. La paraula entona el ritme de sempre.

Jo no sé si resulta adient escollir, per a un acte com aquest, un polític en actiu. Quan parla el professor, li salta la classe. Quan parla un capellà, se li escapa el sermó. Quan parla un militar, li surt l'arenga. I quan parla un polític, li ressona el míting.

És evident que un pregó no pot ser el discurs d'un míting. Sabré evitar-ho? Ho intentaré. Posaré la major voluntat per assolir-ho. Però, si el resultat no és satisfactori, en demano perdó per endavant. La responsabilitat no serà enterament meva. La compartirem a parts iguals, els qui m'encarregaren el pregó i jo mateix, pel fet d'acceptar-ho.

Però, abstracció feta del resultat, deixo constància de la satisfacció per l'honor que m'heu fet en designar-me pregoner.

El pregó és una crida. És anunciar en veu alta quelcom d'interès per als habitants d'una població. El «quelcom», aquí, està perfectament definit: és la Setmana Santa.

Però em pregunto: interessa avui dia la Setmana Santa als tarragonins? És possible una Setmana Santa secularitzada? No seria una contradicció? Quin sentit tindria un pregó, una crida a uns ciutadans sords? Vull dir, insensibles al fet religiós? I és que la Setmana Santa sols té sentit des de la fe. Altrament, s'assemblaria a una festa folklòrica de gust més o menys discutible.

Què fàcil seria el pregó en el context d'un cristianisme sociològic! En el si d'una societat uniformement creient! No es distingiria gaire del gran sermó quaresmal del que se'n deia un «orador sagrat». Però crec, sincera-

ment, que, malgrat tota la secularització actual, la Setmana Santa té quelcom a dir fins als més freds i allunyats del fet religiós. Conté una pedagogia vàlida per a tothom. És un cicle complet sobre el misteri de la vida, de la nostra vida humana, feta de clarors i obscuritats, de llum i de tenebres, d'èxits i de fracassos, de tristeses i de joies.

Rams, el darrer sopar, la passió, la resurrecció, ens interpel·len a tots, creients i no creients. Perquè, agradi o no, el cristianisme és omnipresent en la nostra terra i en tota la civilització i la cultura occidentals, i, per tant, també en la universal, en els seus homes i les seves dones i en les seves institucions, en les seves misèries i en les seves grandeses. En definitiva, el cristianisme es respira arreu.

Per això, creients que m'escolteu: fora els complexos! Un únic complex ens ha de preocupar: no merèixer aquella sentència: «aquest poble m'alaba amb els seus llavis, però el seu cor està lluny de mi».

Perquè l'argument més fort contra el cristianisme són els cristians que no es comporten com a cristians. I l'argument més fort a favor del cristianisme són els cristians, els que viuen el cristianisme. No endebades els polemistes més crítics no ataquen quasi mai els cristians pel fet de ser partidaris del Jesús de Natzaret, que commemorem en la Setmana Santa, sinó que ens acusen de no ser-ho, de traïr-ne la causa, de posseir totes les falses virtuts que Ell denunciava en els fariseus.

Acabem de commemorar el segon centenari de la proclamació dels drets de l'home i del ciutadà: la proclamació solemne, en l'ordre polític, de la llibertat de l'home, corona de la dignitat del rei de la creació. Però la llibertat completa no és, només, l'absència de coacció externa, és, abans de tot, la llibertat interior. Aquesta llibertat interior és la força que ens mou a no odiar, sinó a estimar; no a dominar, sinó a servir, no simplement a fruit, sinó també a renunciar, a optar per la solidaritat i no només per l'afany de lucre; per la bondat i no per la crueltat; pel lliurament i no per l'egoisme.

I avui dia, en les nostres latituds, a l'Occident, conquerides les llibertats públiques, ens amenaça un nou esclavatge, fins fa poc desconegut: el consum. El consum sense límit. El consum com a mitjà i com a fi.

Malgrat tots els progressos, que hem d'aplaudir i aplaudim, aquesta societat nostra de la productivitat i del consum incorre en contínues con-

tradiccions. Una nova febre se'ns ha apoderat i és elevada a la categoria de teoria econòmica universal. S'ha imposat la consigna, acceptada com a dogma suprem, de produir més per consumir més, i consumir més perquè la producció no s'enfonsi, sinó que creixi constantment.

Per això, cada dia s'han d'augmentar les exigències per damunt del nivell de satisfacció, i recórrer, per tots els mitjans, a l'estímul del consum. L'objectiu únic és que la gent desitgi tenir cada cop més. Es provoquen noves necessitats tan bon punt s'han quedat satisfetes les anteriors, i hom entra en una endimoniada espiral d'insatisfaccions. El que ahir no era més que un luxe avui es fa necessari. A continuació, es dona entrada a nous luxes, que ben aviat es faran necessitats.

Al ritme en què es van satisfent les necessitats s'enlaira el llistó de les aspiracions en el nivell de vida propi. Les ànsies de benestar i comoditat, molt legítimes, d'altra banda, es converteixen en dinàmica imparabile. I la conseqüència és sorprenent: el constant augment de les satisfaccions provoca cada dia més insatisfacció. Hom dona per descomptat que un major benestar material procura una major felicitat. Davant d'hom mateix i davant la societat, la major capacitat de consum és com la prova palpable de l'èxit i del prestigi. Hom és el que hom consumeix, s'és més quan s'aconsegueix un nivell més alt de vida, i hom no és res quan no s'arriba a un determinat nivell elevat.

Però és innegable que els qui han obtingut un alt benestar material no són, però això, més feliços. I, precisament, entre la joventut habituada al consum es va estenent un creixent sentiment d'enuig i fàstic, desorientació i malestar, davant d'un enfocament unilateral de la vida com a consum sense límits.

És per això que cal trobar la llibertat interior enfront del consum. No ja per asceti o per pretesos deures de sacrifici, ni per un nou imperatiu ètic, sinó senzillament per humanitzar-se. Perquè l'home no deixa de ser home enmig del món i dels béns que pot i ha de consumir. Hem d'elogiar i fomentar la possessió, el desenvolupament i el consum com a mitjà d'humanitzar-se, mai, però, com a fins en ells mateixos. Igual com el disabte, no és l'home per a la possessió, el desenvolupament i el consum, sinó tots ells per a l'home.

Potser tots plegats, sense que ens n'adonem, en la societat del benestar i del consum estem difonent la inhumanitat.

En canvi, quan un individu o un grup té present que tots els béns tenen llur finalitat en el servei de l'home, està contribuint a humanitzar la societat del benestar i del consum.

No s'ha de renegar ni del benestar ni del consum, hem de dirigir-lo cap a la independència de l'esperit, cap a la sobirana senzillesa, cap a una tranquil·la i serena superioritat, en definitiva, vers la veritable llibertat.

Per assolir-ho ens cal silenci. Hem de deixar-nos penetrar pel silenci. No pel silenci buit, fet d'absències i sense contrastos. Necessitem el silenci de l'interval. El que obre un espai net entre dos sorolls, el d'abans i el de després. No el silenci de la fugida de l'anacoreta, que no tornarà mai més a la remor, sinó el del recés temporal del qui ha de tornar, de nou, al brogit.

I com diu el poeta:

«Tanqueu els ulls, i el pensament que voli...»

que voli cap endins i no deixi cap racó sense explorar, fins a poder afirmar:

«Escolto respirar l'ànima sola
Reclosa en la presó de mi mateix.»

En l'home pensant, en el que vol viure la seva pròpia, fent-la seva, no alienada ni dirigida des de fora, es dona sempre la dialèctica entre soroll i silenci.

El soroll ha engolit els homes, el silenci els ha fet lliures.

I que voli, també, cap enfora, per fer el projecte d'una existència renovada. Renovant la nostra relació amb els altres i amb el món. Redimensionant els nostres valors, segur que s'esvairà la fetitxització dels béns i els mercaderies. I s'allunyarà el delit pel plaer no saciat.

La vida se'ns farà menys amenaçant...

La Setmana Santa és una invitació anual al silenci.

Cada cop se'ns fa més difícil el silenci, avui. El carrer, el món exterior,

és sorollós i es filtra per tots els racons. Cada cop es fa més penós sostreure's al brogit.

El silenci és un dret individual, difícilment exercible. I sense aquest no es pot viure la individualitat. El soroll públic, la remor col·lectiva envaeix el nostre interior i ens dificulta trobar-nos a nosaltres mateixos en el recolliment. Avui no es deixa a l'home estar sol. Se li fa molt difícil conquerir una parcel·la de privadesa.

La vida íntima, la pròpia afirmació individual, necessita un entorn. Tradicionalment aquest entorn ha estat la llar familiar. Era un autèntic macrocosmos, quasi autosuficient, i hom es podia aïllar de les mirades estranyes, de les intromissions alienes i de la cridòria pública.

L'entorn familiar, la llar, s'ha anat empetitint. L'habitatge és de reduïdes proporcions. S'està tan poc a casa! Seria interessant una estadística comparativa del nombre d'hores que avui s'està a casa amb el de les que s'hi passava fa vint-i-cinc, cinquanta o cent anys. Avui s'hi fa el més indispensable: per menjar-hi, a vegades; per dormir-hi, pendent del despertar. Resulta difícil guanyar uns moments d'exclusiva i individual intimitat, que abans assolien en les llargues i lentes hores de la casa, en què l'individu podia cristal·litzar.

Les cases antigues aïllaven del soroll exterior. El gruix de les parets les convertien en veritables fortalises.

Avui una casa de pisos està separada per envans prims. L'exterior i el carrer se'ns fiquen a casa. Abans era fàcil assolir en l'interior de la llar la soledat, on les hores podien transcórrer lentament, una darrere l'altra, treballant l'esperit, forjant-lo, afirmant-lo, individualitzant-lo, amb les pròpies idees, afanys, sentiments, projectes...

Paradoxalment, en els nostres dies, a mesura que anem afirmant els drets individuals, també anem perdent individualitat, en el sentit d'intimitat no adotzenada o massificada pel soroll públic, que ens entra i ens penetra fins i tot en l'àmbit més exclusiu de la residència personal i familiar, en la qual, a més a més, una sola pulsació en els mitjans audiovisuals la converteixen en la plaça pública.

En certa manera es pot parlar d'atemptat a la vida humana.

Perquè, què és la vida humana, sinó sentir-se diferent, exclusiu, protagonista del seu destí?

És evident que l'home i la dona necessiten la companyia: «No és bo que l'home estigui sol.» Però això no vol dir que s'hagi de dissoldre en l'entorn, en la cosa pública, en la col·lectivitat. N'ha de formar part, però sent-ne una part diferenciada, amb contorns propis, amb àmbit íntim reservat. Sense despersonalitzar-se.

Els mitjans de comunicació assalten la fortalesa de la nostra privada intimitat, que s'ofereix al públic com a espectacle de les masses. També els poders públics, justificadament o injustificadament, ens obliguen a cedir cada dia majors espais de la pròpia existència a la col·lectivitat.

És causa o efecte de la debilitat de l'home del nostre temps? Se sent insegur, covard, poruc i feble, i cerca en l'exterior sorollós i col·lectiu la fugida als seus radicals i més íntims interrogants. L'home d'avui, fugint de la pròpia afirmació, que requereix individualitat, busca refugi en perdre's en l'anonimat de la societat massificada i sorollosa.

No es tracta de defensar la torre d'ivori, fruit d'un orgull dissimulat d'aristocràcia intel·lectual, que en el fons no és més que còmoda insolidaritat i egoisme pretensions. Del que es tracta és de defensar la humanitat de l'home. Perquè avui un home pot ser un fabulós executiu, científic, funcionari o especialista i desenvolupar brillantment la seva funció a criteri de tothom; fins i tot ser envejat per això, però fracassar rotundament com a home, que va donant tombs sobre ell mateix, sense trobar-se mai.

Tota la seva eficàcia i activitat no li faran recuperar el seu ésser, la seva intimitat, la seva identitat, la seva personalitat i la seva llibertat. És a dir, l'afirmació del seu «jo» i el sentit de la seva existència. Hem de saludar el retorn del món que va sacralitzar el col·lectivisme, dominador durant moltes dècades de bona part de la humanitat, i que ara es disposa a entrar en el món de les llibertats individuals, i, per tant, de la privadesa, amb la comprensible il·lusió del neòfit. Però hem de parar atenció, que potser el podem enganyar. Podem donar-li una privadesa corrompuda per la remor estrepitosa del consumisme.

Ens ha nascut una nova responsabilitat: no decebre els qui estrenen llibertat. No els podem oferir una llibertat només aparent! Perquè amb la

llibertat han entrat, també, en el món de la competitivitat, de l'èxit, de la utilitat i del rendiment. És a dir, en el sorollós món del consumisme.

Nosaltres i ells hem d'entrar en un procés de silenci, que és la pedagogia necessària de la llibertat.

El proverbi àrab diu que «la major saviesa és el silenci». No consisteix, el silenci, en tancar-se als altres. Es tracta d'aïllar-se per ésser un mateix.

I, fet el silenci, arrapeu-vos bé. Prescindiu del rellotge, perquè de nou insisteix el poeta:

«i dins la força, cercaré l'estrella
fins que no em faci por la veritat.»

Això és el silenci: que no ens faci por la veritat. La nostra veritat. Sota la llum de l'estrella descoberta en la nostra més íntima profunditat.

Tarragonins, en aquesta Setmana Santa és segur que tindreu estones de lliure disposició: abandoneu la pressa; cerqueu la calma; allunyeu-vos de l'autopista, de la màquina i de l'ordinador; recolliu-vos unes hores, després o abans de la processó; escorcolleu-vos per dins; contempleu-vos. Descobrireu, en el silenci, que sou humans, irrepetibles.

Defensa d'una generació

*Conferència a gent gran. 1998**

Em resulta gratificant que algú s'hagi enrecordat de mi. Fa més de dos anys que estic retirat de la vida política i encara que certament no sento el "mono" d'abstinència, em fa il·lusió que algú cregui que encara mereixo un auditori i un auditori tant distingit com el que tinc davant, format per gent que no s'ha retirat, que no passa, que té empena, que vol fer coses, que té ganes de conèixer, d'augmentar la cultura... Enhorabona a tots vostès.

Estic segur que molts dels aquí presents hauran caigut en una certa perplexitat al llegir el títol de la meva conferència o diguem-ne més aviat xerrada.

Està molt clar que vull fer la defensa d'una generació. Però de quina generació? Perquè és evident que a la meva edat, he conegut moltes generacions a les quals se les pot fer protagonistes de fets i esdeveniments importants.

No vull que juguin a endevinalles, Vull que surtin de dubte de seguit. Em referiré a la meva generació: La generació de la setantena. La dels que han complert 70 anys d'existència, com en el meu cas, n'he acomplert 73, i la dels que estant a prop d'arribar-hi. Per ésser més precís, la generació dels que vam nèixer entre els anys 1925 i 1935. Es a dir els que vam venir al món a cavall de la Dictadura de Primo de Rivera i a les acaballes de la Segona República, immediatament abans de la tant lamentable Guerra Civil que d'una forma o altra a tots ens va marcar.

Sé molt bé que al delimitar la generació del que he anomenat de la setantena, corro el perill de que això sembli una meditació o una reflexió sobre el que ara se'n diu la "gent gran".

Jo no crec en això de la "gent gran". Penso que el fet sense precedents en tota la història de la humanitat, però certament, real i indiscutible de la

*La data d'aquesta conferència no s'ha pogut determinar amb exactitud.

prolongació de la vida, obliga a un replantejament global del tractament que a tots els nivells havia tingut fins ara el fenomen de l'edat avançada.

Fins fa poc, aquest tractament es fonamentava en una dicotomia, que dividia els ciutadans en dos grups netament diferenciats, actius i passius, treballadors i jubilats, assalariats i pensionistes, actors i desvagats etc.

Aquesta dicotomia es traduïa en una consideració diferenciada de cadascun dels dos grups, a tots els nivells, laboral, social, política, jurídic, econòmic, etc.

Avui dia, s'ha d'anar esborrant la frontera divisòria entre un i altre grup. L'edat ha deixat de ser un element definidor. Els 65 anys d'edat ja no obren ni tanquen definitivament cap porta en el procés vital de l'individu. Ja no es el punt fatal que marca un abans i un després radicalment diferents. Son senzillament els 65 anys un moment en que es pot exercir una libèrrima opció, o continuar fent el mateix o canviar d'activitat. (—)

Els que estem en la setantena, tenim la memòria i l'experiència de la boja peripècia que ha viscut el món en la segona meitat del Segle XX, que ara s'acaba. Crec que estem en condicions de viure en plenitud ara mateix una extraordinària i il·lusionat aventura i des dels primers rengles. Em refereixo a *saber i poder traspasar a les joves generacions el cabal immens dels ideals, principis i valors en que hem cregut i hem procurat viure*. Sense pretensions de cap mena, sense paternalismes (amb el que faríem el ridícul), sense cap superioritat (que resulta falsa), sense presumir, sense orgull, sense al·liconar.

Amb la màxima humilitat , per què tampoc podem presumir massa del món que deixarem. Però crec que serà un gran servei a la nostra societat i sobre tot al nostre jovent, no donar lliçons, però sí assenyalar les pedres en que nosaltres varem ensopegar i tot allò que ens va ajudar a alçar-nos en les nostres caigudes en el camí. No hi ha res de nou sota la capa del sol. Per això , poden repetir-se les ensopegades i les caigudes. Millor evitar-les.

Si bé no ens correspon a la gent gran el màxim protagonisme en la recerca d'un pervindre més digne i estimulants, sí ens ha de preocupar en canvi poder transmetre quelcom més que la vida biològica. Penso que tenim quelcom per comunicar; podem oferir o sotmetre a les joves gene-

racions, almenys , tota una sèrie d'idees, valors i vivències o actituds que ens han mogut o han influït en el nostre peregrinatge a través de quatre o cinc dècades.

Per això vull fer elogi de la meva generació.

Ens resistim a acceptar que les ideologies són simples modes, que els sistemes de pensament i filosòfics passen i són matèria d'arxiu com si fossin expedients administratius, per que res que sigui autèntic por ser arraconat de forma definitiva. Em resulta inconcebible que la tasca de reflexió sobre la realitat del món o de l'home siguin un fil discontinu, com si tot s'hagués d'inventar de nou a cada generació.

Nosaltres, malgrat viure en una dictadura que ens va segrestar les llibertats, varem sobre passar la nostra primera joventut dins del marc d'una gran esperança. A la fi de la segona guerra mundial va ressonar un gran crit "Mai més". Una tragèdia com la que s'acabava de viure no es podia repetir. Fruit d'aquell crit universal i unànime va ser la Declaració universal dels Drets Humans, de la que celebrem ara el seu cinquantè aniversari. La recepta infalible semblava estava assolida. Per mantenir la pau i la prosperitat n'hi havia prou amb la seva observança. Després hem vist decebuda la nostra il·lusió: Somàlia, Ruanda, Iugoslàvia, Irak, etc. En els darrers quaranta o cinquanta anys, n'hem viscut de totes menys la pau i felicitat universals.

En els anys 1950 i 60 devoràvem la filosofia existencialista. Creiem que ens podia il·luminar la nostra existència. Va ser com una exaltació terrenal, una sublimació de les coses sensibles captant la mística de la natura. Albert Camús ens ho va saber expressar poèticament. Era un esforç per tal de descobrir un sentit a la vida, que ens allunyés d'un possible absurd. Absurd on ens hi va fer caure Jean Paul Sartre convertint-ho en l'única veritat. D'aquest absurd ens intentaren salvar Anouhil, Marcel i Mounier,i d'altres.

Paral·lelament, varem viure el xarampió marxista,. Molt pocs no es varen sentir impactats per la força i potència dels seus plantejaments. La inevitabilitat de la revolució "El món havia de canviar de base".. de l'himne. La majoria dels que ara ens podem dir gent gran érem de formació cristiana i poc o molt varem fer nostres la frase de l'historiador Toynbee "La ideologia marxista adaptada i vivificada per la revolució leninista

significa una crítica a la societat occidental que encara anomenenent-se cristiana, mai ha posat en pràctica ni en la vida econòmica ni en la vida social, els seus propis ideals cristians". Tot va acabar amb l'enderroc del mur de Berlín, que també ens va demostrar que no momes s'acaben les dictadures de dretes. De la Societat unidimensional que suposava el marxisme leninisme varem passar a l'home unidimensional de Marcuse (l'inspirador del maig del 68 francès): l'home de la societat industrial avançada havia perdut la llibertat i s'havia convertit en un resignat esclau dels sistema. L'home tenia una sola dimensió, la de la realitat material palpable: el televisor, el refrigerador, l'automòbil, la segona residència, ...Es a dir, tot allò que teòricament incrementa la llibertat, el benestar i el confort el fa esclau i per tant infeliç. Cercava Marcuse una moral no repressiva, completament utòpica. No dóna alternatives més que invocacions verbalistes "la imaginació al poder", què volia dir?

En temps molt més propers als actuals ens ha sorprès el fenomen de la post-modernitat que encara dura. Es un veritable terratrèmol que no deixa res sencer: desaparició de tota confiança en la racionalitat, la mort de la metafísica, el confinament de tota perspectiva de transcendència, arraconant la religió, el fi de la història per què és incapaç d'ensenyar-nos res i per tant és inútil recordar el passat, la supressió de tots els codis ètics i estètics, i el regnat de l'universal escepticisme, el rebuig de tot compromís, i el menyspreu a la moral de l'esforç, la impossibilitat de canviar el món i la inutilitat de tota esperança i il·lusió.

Si la modernitat ens va dur a l'anomenada Mort de Déu, la postmodernitat ens ha portat a la Mort de l'Home, gent cansada de viure sense il·lusió, sense ideal, sense sentit de l'existència sense missió que accomplir.

El cantant Paco Ibáñez té una frase terrible: "Les noves generacions diu, estant completament, com diria jo? enganyades. La majoria es deixa portar per una espècie de vida vegetal de moure l'esquelet de pura gesticulació. Si et fixes en els joves asseguts a les terrasses, envoltats per una música que els perfora les meninges, els tios i ties aguanten un bombardeig pitjor que el de l'Irak. Si et fixes una mica més en el que parlen, doncs no parlen de res. L'únic que es pregunten és "quan aconseguirem un Ferrari?. Estant bolcats en un consumisme total, són còmplices i col·laboradors d'aquesta gran maquinària industrial que se'ns vol empassar a tots."

No és just ni objectiu afirmar com fa Paco Ibáñez, que tota la joventut d'avui no se salva del gregarisme, del consumisme, de la vulgaritat espiritual o de la imbecilitat practicada com a sistema de vida. Hi ha molts sectors d'aquesta joventut amb sensibilitat humana i recursos interiors per encarar el seu futur i el del Món molt millors que la dels grans. El que passa es que pesen poc en l'ambient.

Abans de la tempesta ideològica que acabo d'exposar la gent gran que hem superat els 70 anys, vam rebre, la majoria, una formació cristiana a la que uns hem continuat fidels, altres no, però que tenia unes sòlides arrels en el pensament humanista clàssic: Plató, Aristòtil, Sant Agustí, Tomàs d'Aquino.

Era un sistema ben estructurat, coherent, tranquil·litzador de la ment, però un xic avorrit i incapaç de despertar idees originals. Però era un sistema que inspirava seguretat en uns valors admesos en bona mesura fins i tot pels no creients. Donava resposta a les quatre preguntes bàsiques que plantejava Ignasi de Loyola en el seu Exercicis: qui som? d'on venim?, on anem? que he fer durant el viatge de la vida?

Aquesta seguretat es va veure bombardejada després de la nostra etapa formativa d'estudiants per tots els "ismes" que us he resumit: existencialisme, marxisme, secularisme, modernitat i postmodernitat etc que ens varen causar ferides de moltes de les quals encara no ens hem guarit. Pel camí varem trobar ajudes, Teilhard de Chardin que amb el seu evolucionisme total vers el punt omega ens reconciliava amb Darwin. Després va venir l'eclosió de les místiques orientals que abominaren de la cultura materialista imposant fugint del sistema de bens de consum que portà vers el moviment hippie. Vingué després la teologia de l'alliberament, nascuda en el tercer món principalment a l'Amèrica Latina, que pretén reaccionar contra una civilització del mercat que fa als rics cada cop més rics i els pobres cada cop més pobres, També tinguérem l'alenada d'aire fresc que representaren Joan XXIII i el Vaticà II.

Encara que no vam ser els protagonistes de la gran aventura de la transició política, la setantena hi contribuïrem decisivament a afrontar el clima de reconciliació.

Tot això ens ajudà a suportar, nedant contra corrent, la riuada de confusió que ens ha portat a l'actual "cultura de la buidor". Tenim molts motius

per sentir-nos desemparats però com en mig de la foscor encara hi veiem clares certes coses, les volem oferir a les noves generacions per si les volen.

I quines són aquestes coses que encara veiem clares? quin és el nucli fonamental d'aquesta extraordinària il·lusionant aventura que volem i podem protagonitzar la gent gran de que us parlava al principi de la meva xerrada? quins són els principis que hem salvat de les grans tempestes que hem viscut i que podem oferir als que ens segueixen?

Que és el que nosaltres considerem irrenunciable del cabdal de la nostra experiència que pot donar llum als que puguin anar ara a les fosques?

- 1) En primer lloc, que s'ha de continuar cercant un sentit a la vida. Ens sublevem davant de l'absurd.
- 2) Després, cal mantenir la fe en l'home, Ha fet moltes monstruositats, però també coses meravelloses.
- 3) Cal mantenir l'esperança.
- 4) Esperança en la intel·ligència humana que pot anar trobant camins per superar les contínues i inevitables contradiccions, conflictes i problemes que nosaltres mateixos anem generant.
- 5) Esperança en els sentiments que són una força motriu potent per coadjuvar amb la intel·ligència.
- 6) Esperança en l'esperit, per què no tot és matèria i la persona és capaç d'elevant-se i fins i tot obrir-se a la Transcendència.
- 7) També cal trobar espais de silenci, el soroll en el que estem immersos ens impedeix la reflexió i la serenitat que són atributs de la persona.
- 8) Ens hem d'enamorar de la natura. Si ens enamorem la respectarem i la deixarem intacta i neta per a les futures generacions.
- 9) Aquí cadascun de vostès pot afegir altres valors.

Us sembla poca tasca? la gent gran la podem fer. Serà una esplèndida ocupació i preocupació que ens ajudarà a sentir-nos encara més joves, sobre tot si algú ens vol escoltar.

La col·lecció *Papers de Persona i Democràcia* vol fer a mans dels lectors un recull de continguts que puguin servir de base per a la reflexió i el debat constructiu sobre alguns dels grans temes de la nostra època, com ara qualitat de la vida democràtica i els valors o ideals que configuren el model de societat i que van marcant l'agenda política, social i cultural de Catalunya. Aquesta proposta es desenvoluparà en base a tres eixos:

D'una banda, es persegueix aplegar noves aportacions de pensadors de la política, la filosofia, la religió i l'ètica a l'entorn de qüestions que són en els fonaments de l'organització social, la legislació i les polítiques públiques.

En altres casos es tracta d'una reedició de textos que puguin ser útils per entendre l'origen de les idees que ocupen l'actual debat comunitari i que ens connecten amb el substrat històric, filosòfic, cultural i espiritual que ens ha conformat com a realitat social i política.

I, per últim, *Papers de Persona i Democràcia* vol oferir també una visió des de l'anàlisi feta per experts en diferents àrees del saber i per líders socials que treballen en l'espai que interrelaciona les persones amb les entitats més purament polítiques: els partits polítics, les institucions parlamentàries i les administracions públiques, principalment.

En qualsevol cas, es pretén oferir una eina de treball i consulta, àgil i útil, per a tots aquells als qui interessin els afers del "bé comú" i la "cosa pública".

www.personaidemocracia.cat

Persona + Democràcia

J o a q u i m X i c o y